

πράγμα αδύνατον εἰς τὴν πράξιν, ἐκ τούτου ἠθέλον συμπεράνει, ὅτι εἶσαι ψεύστης ἀδιόρθωτος ἠρώτησαν ἔπειτα, ἐν ἡ ἀνατροπὴ ἦτις διορθῶναι καὶ θέτει ἰσχυροῦς χαλινούς· εἰς τὰ πάλιν, ἠδύναντο νὰ ἐπιφέρῃ μεταβολὴν τινα καὶ εἰς τὴν γράφην, καὶ ἐν αὕτῃ ἠδύναντο νὰ θεωρηθῇ ἀκόμη, καὶ πραγματικὴ ἐκφρασίς τῶν ἐμφύτων κλίσεων ἀνθρώπου τινός; Μάλιστα, εἶπον, καὶ ἐπὶ τούτου ἀνέφερον τὸ ἐξῆς παράδειγμα.

Ἀνθρωπὸς τις πρὸ πάντων ἐξησχημένος ν' ἀναγινώσκῃ ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ καρδίᾳ διὰ τῆς ὀψείας τῆς γραφῆς, ἐσχετίσθη πρὸς ἑτερον, τοῦ ὁποίου ἡ γραφὴ καταδείκνυε πονηρὰς κλίσεις· ἀλλ' αἱ ὁδηγίαι καὶ αἱ συστάσεις, μετὰ τῶν ὁποίων ὁ ἄνθρωπος οὗτος ἤξευρε νὰ συνοδεύηται, ἦσαν τόσον χρήσιμοι, καὶ ἡ ὑπόληψις αὐτοῦ τόσον ἀγνή, ὥστε πρέπει νὰ συλλογισθῇ τις, ὅτι ἡ ἀνατροπὴ ἐδιώρθωσε τὰ φυσικὰ ἐλαττώματα· ἠπάτησε μὲν, ἀλλ' οὐδ' αὖτως ἐξέπληξε. Εἶναι ἐπιμένως ἀδύνατον ἄνθρωπος δουλεύων αἰσυχρὰ πάθῃ, ὅστις ἐκ τοῦ προχείρου γράφων, νὰ δύναται νὰ διαφεύγῃ τὴν αὐστηρὰν ἔρευναν τῆς γραφῆς αὐτοῦ, πολὺ δὲ μᾶλλον ἄνθρωπος καλῶς ἀνατετραμμένος.

(ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ ὑπὸ Α. Δ. Κ.)

ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΙΣ ΤΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΕΝ Τῇ

ΑΝΑΤΟΛῃ.

ΕΠΟΧΗ ΠΡΩΤΗ.

Ἀπὸ Γερραδίου τοῦ Σχολαρίου μέχρι

Ἀδαμαντίου Κοραῆ.

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου ἀριθμοῦ.)

ΣΧΟΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΠΑΤΜΟΥ.

Ἐν τῇ Πάτμῳ εἶναι βέβαιον, ὅτι περὶ τὸ ἔτος 1730 ἐδίδασκε τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν Γεράσιμος ὁ ἱερομόναχος, Κρής, καὶ ὅτι ἀπὸ τοῦ 1750, μέχρι τοῦ 1770, ὁ μαθητὴς αὐτοῦ Μακάριος, καὶ μετὰ τοῦτον μέχρι τέλους τῆς παρελθούσης ἐκατονταετηρίδος ὁ τοῦ Μακαρίου μαθητὴς Δανιὴλ Κεραμεύς. Εἰς τὸ Σχολεῖον τοῦτο συνήγοντο, ἀφοῦ μάλιστα ἤρχισεν νὰ προστατεύῃ αὐτὸ ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει συντεχνία τῶν μηλωτοποιῶν (γουναράδων), πλῆθος μαθητῶν πανταχόθεν. Οἱ διδάσκαλοι τοῦ Σχολείου τῆς Πάτμου παρέδιδον τὰ γραμματικὰ κατὰ τοὺς κανόνες τῆς γραμματικῆς τοῦ Θεοδώρου Γαζῆ, εἰς τοῦ ὁποίου τὸ συντακτικὸν ἔγραψαν ὑπομνήματα, μικρὰ μὲν, ὁ Γεράσιμος, πλατύτερα δὲ, ὁ Δανιὴλ. Ὁ Μακάριος ἐνησχολήθη πρὸς τούτοις εἰς συγγραφὴν λόγων ἐκκλησιαστικῶν, τοὺς

ὁποίους ἐκήρυττεν ἀπ' ἁμβωνος, καὶ τῶν ὁποίων ὁ κυριώτερος σκοπὸς ὑπῆρχε τὸ ν' ἀποδείξῃ τὰ λάθη τῆς Λυτικῆς ἐκκλησίας, οἱ δὲ λόγοι οὗτοι ἐξεδόθησαν ἐν Λειψίᾳ τῆς Σαξωνίας.

Δὲν εἶναι γνωστὸν, ἐν οἱ διδάσκαλοι τῆς Πάτμου ἐξήγουν τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς καὶ ἐθνικοὺς Συγγραφεῖς κατὰ μόνον τὸ λεκτικὸν μέρος, ἢ ἐξηκρίβουν καὶ τὸ πραγματικὸν αὐτῶν· ἀλλὰ τὸ πρῶτον εἶναι πιθανώτερον· διότι ἐσπεροῦντο γεωγραφικῶν, χρονολογικῶν καὶ ἱστορικῶν γνώσεων καὶ βοηθημάτων, ὡς ἀγνοοῦντες οἱ πλείστοι τὴν Λατινικὴν, ἐν ἣ μόνῃ κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν ἠδύναντο νὰ εὑρωσι τοιαῦτα βοηθητικὰ βιβλία. Ἐλλοιπε δὲ μέχρι τινός καὶ τυπωμένη συλλογὴ Ἑλληνικῶν συγγραμμάτων, καὶ οἱ μαθηταί, καταγινόμενοι νὰ ἀντιγράφωσι τὰ μαθήματα ἀπὸ τῶν βιβλίων τῶν ἰδίων διδασκάλων, ἐξώδευον καιροῦς καὶ κόπους εἰς μάτην, ἕως οὗ ὁ Ἀθηναῖος Πατούσας, συλλέξας καὶ ἐκδούς ἐν Βενετίᾳ (περὶ τὰ 1750) τὴν ὀνομαζομένην *Ἑγκυκλοπαιδεῖαν* εἰς τέσσαρας τόμους, εὐκόλυνε τὴν μάθησιν εἰς τοὺς φοιτῶντας. Ἡ πρὸς τὸν Θεόδωρον Γαζῆν προσήλωσις τῶν μαθητῶν καὶ διδασκάλων τῆς Πάτμου ἦτον ἐνθουσιώδης, καὶ διὰ τοῦτο ὠνομαζόντο *Γαζῖται* ὑπὸ τῶν μαθητῶν τοῦ Σχολείου τῶν Ἰωαννίνων, τοὺς ὁποίους οὗτοι πάλιν ὠνομαζόν *Δασκαρίτας*, ὡς ἀκολουθοῦντας τὴν τὴν Δασκάρως Γραμματικὴν.

Τῆς μεθόδου τοῦ Σχολείου τῆς Πάτμου ὑπῆρξεν οἰασθῆναι ὁ μετὰ ταῦτα φημισθεὶς Νεόφυτος ὁ Κουσοκαλυβίτης, καὶ ὁ Μεσολογγίτης Παναγιώτης Παλαμᾶς. Ἄν δὲ καὶ πολλοὶ ἐκ τῆς Σχολῆς ταύτης, μεταβαίνοντες εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἐδίδασκον τὰ τέκνα τῶν Φαναριωτῶν, καὶ ἐγίνοντο γραμματεῖς τοῦ Πατριρχείου καὶ τῶν Ἀρχιερέων, ἦσαν ὅμως σχεδὸν πάντες ψιλοὶ γραμματικοὶ καὶ ὅλως γυμνοὶ ἐπιστημονικῶν γνώσεων.

ΣΧΟΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΚΟΖΑΝΗΣ.

Ἡ ἐν τῇ Μακεδονίᾳ κομόπολις Κοζάνη, ἔχουσα κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν πλουσίους καὶ φιλοκάλους ἐμπόρους, διετήρει καὶ Ἑλληνικὸν Σχολεῖον ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ δεκάτου ὀγδοῦ αἰῶνος. Ὅτε δὲ Εὐγένιος ὁ Βούλγαρις κατεδιώχθη ἐν Ἰωαννίνοις ὑπὸ τῶν ὀπαδῶν τοῦ Βαλάνου, προσεκλήθη ὑπὸ τῶν κατόικων τῆς Κοζάνης, καὶ μεταβάς ἐκεῖσε ἐν ἔτει 1750, ἐτακτοποίησε τὸ Σχολεῖον τοῦτο, διδάξας ἐν αὐτῷ τρία περίπου ἔτη, πρὸ τοῦ νὰ μεταβῇ εἰς τὸ Σχολεῖον τοῦ Ἀθῶνος, ὅπου, ὡς εἶπομεν, εἶχε προσκληθῇ ὑπὸ τῆς ἱερᾶς συνόδου ἐπὶ τοῦ Πατριάρχου Κυρίλλου τοῦ Σ.

Μετά δὲ τὸν Εὐγένιον προσκλήθη εἰς Κοζάνην ὁ Νικολαὸς Βάρκοτης, ὅστις πλὴν τῆς Ἑλληνικῆς παιδείας εἶχε διδαχθῆ ἐν Γερμανίᾳ καὶ τὴν νεωτέραν φιλοσοφίαν. Ὁ Βάρκοτης οὗτος μετέφρασεν ἐκ τοῦ Λατινικοῦ πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητῶν αὐτοῦ τὴν λογικὴν τοῦ Βαϋμαϋστέρου, ἣ ὁποία ὕστερον ἐξεδόθη ἐν Βιέννῃ ἐν ἔτει 1795.

ΣΧΟΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΤΥΡΝΑΒΟΥ.

Ἡ Τύρναβος, μικρὰ πόλις τῆς Θεσσαλίας, εἶχε συστήσει ἀξιόλογον Σχολεῖον κατὰ τὴν αὐτὴν σχεδὸν ἐποχὴν, καθ' ἣν εἶχε συστήθῃ καὶ ἐν Ἰωαννίνοις τὸ Γκιουμινὸν Σχολεῖον. Εἰς τὸ Σχολεῖον τοῦτο συνέλεξαν καὶ μικρὰν βιβλιοθήκην. Εἶχε δὲ πάντοτε σοφοὺς διδασκάλους, ἐξ ὧν καὶ Ἀλέξανδρος ὁ Τυρνάβιτης, ὁ ὑπὸ τοῦ Εὐγενίου μετὰ τιμῆς ἀναφερόμενος, ὅστις ἐδίδαξεν ἐν αὐτῷ ἀπὸ τοῦ ἔτους 1740, μέχρι τοῦ 1755, ὅτε προσκλήθη εἰς Βουκορέστιον.

Τὸν Ἀλέξανδρον Τυρνάβιτην διεδέχθη ὁ ἐξ Ἀγράφων Ἰωάννης· τοῦτον δὲ προσκληθέντα εἰς Ἰάσιον ὁ ἐξ Ἰωαννίνων Λάμπρος Πάσχις ἐν ἔτει 1766, ὅστις νυμφευθεὶς ἐκεῖ τὴν θυγατέρα τινὸς Δημητρίου Μανσχαλῆ ἔγεινε πολίτης τῆς Τυρνάβου καὶ ἐδίδασκεν ἐν τῷ Σχολείῳ τῆς πόλεως ταύτης μέχρι τοῦ θανάτου αὐτοῦ ἐν ἔτει 1782.

Καὶ οἱ τρεῖς οὗτοι διδασκαλοὶ τῆς Τυρνάβου ἦσαν μαθηταὶ τοῦ Βαλάνου, διακρινόμενοι ἐπὶ Ἑλληνικῇ παιδείᾳ· οἱ δὲ πρῶτοι μάλιστα ἐδείχον περισσώτερον, ὡς εἰδήμονες καὶ τῆς Λατινικῆς γλώσσης.

Τὸν Λάμπρον Πάσχιον διεδέχθη ὁ ἐκ Τυρνάβου Ἰωάννης Πέζαρος, διδασθεὶς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν κατ' ἀρχὰς μὲν ἐν τῷ Σχολείῳ τῆς πατρίδος αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ ἐξ Ἀγράφων Ἰωάννου, μετὰ ταῦτα δὲ ἐν Ἰωαννίνοις ἐπὶ Κασμά Βαλάνου, καὶ ἐπὶ τέλους, μεταβὰς εἰς τὸν Ἄθωνα, ἤκουσε τὰ μαθήματα τῆς νεωτέρας φιλοσοφίας ὑπὸ τινος τῶν ἐκεῖ μεινάντων μαθητῶν τοῦ Εὐγενίου, Κυπριανοῦ ὀνομαζομένου. Ἐκ δὲ τοῦ Ἀθῶνος προσκληθεὶς διδασκαλὸς τοῦ Σχολείου τῆς Τζαριτζάνης (πολίχνης τῆς Θεσσαλίας, κειμένης παρὰ τὴν Ἐλασσῶνα) ἐδίδαξεν ἐκεῖ πέντε ἔτη, καὶ μετὰ ταῦτα ἐν ἔτει 1776, μετέβη εἰς τὸ τῆς Πολίχνης Λιθαδαίου νεώκτιστον Σχολεῖον, ὅπου ἕνεκα τῆς φήμης αὐτοῦ συνηθροίσθησαν πάμπολλοι μαθηταί· ἐπὶ τέλους δὲ προσκληθεὶς μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Λάμπρου Πάσχου, ἐν ἔτει 1782, ἐπέστρεψεν εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ Τύρναβον καὶ ἀναδεχθεὶς τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἐν αὐτῇ Σχολείου καὶ πλατύνας αὐτοῦ τὴν οἰκοδομήν, ἐδέχετο τοὺς ξένους μαθητάς, οἵτινες εἶχον ἐν αὐτῷ κατοικίαν, τροφήν, πλυστικά

καὶ τὴν λοιπὴν περίθαλψιν δι' ἐτησίας πληρωμῆς ἐξέχοντα μόνον γροσίον.

Ὡς παράδειγμα τοῦ ἡμερουσίου βίου καὶ τοῦ τρόπου τῆς διδασκαλίας τῶν πλείστων ἐκ τῶν διδασκάλων τοῦ παρελθόντος αἰῶνος ἐκθέτομεν ἐνταῦθα τὸ τοῦ Ἰωάννου Πεζάρου, ἀναφερόμενον ὑπὸ τοῦ σοφοῦ αὐτοῦ μαθητοῦ Κούμα, «ὁ Ἰωάννης Πέζαρος ἦν ὡς μετὰ τῆς πολυμαθείας καὶ μεγάλης αὐτοῦ εὐφυίας τὸν πρὸς ἐξάπλωσιν τῆς παιδείας διακείμενον ζῆλον, ζῶν ἐνταῦτ' αὖ βίον ἀληθῶς Σωκρατικόν. Ἐδίδασκε μετ' ἀπαρδείγματος ἑνεργείας ἀπὸ πρωῆς ἕως νυκτὸς ὅλκας τὰς κλάσεις τοῦ Σχολείου, συμπροσυνμένους πολλὰς εἰς ἑπτὰ ἐτεχνολόγει, ἐδιόρθωνεν ἐξηγήσεις, ἤκουε τοὺς ἀποστηθίζοντας, ὠδήγει τοὺς πρωτοπείρους εἰς τὸ γράφειν, καὶ ἐδίδασκε τὴν ἀριθμητικὴν εἰς τοὺς, ὅσοι δὲν ἠδύναντο ν' ἀκούσωσιν ὑψηλότερα μαθήματα.»

«Ἐδίδεικε δὲ τοὺς μαθητάς αὐτοῦ εἰς πᾶσας κλάσεις προβαίνουσας ἐκ τῶν μικροτέρων εἰς τὰ μεγαλῆτερα μαθήματα· ἡ κλάσις τὴν ὁποίαν ἐγύμναζεν εἰς τὴν τεχνολογίαν τῶν ὀκτὼ μερῶν τοῦ λόγου, ἦτον ἡ κατωτάτη· δευτέρη, ἥτις ἤρχιζε νὰ ἀνελήσῃ τὴν σύνταξιν τοῦ λόγου· τρίτη, ἥτις ἐστίντασσε θέματα· τετάρτη, ἥτις ἐγυμνάζετο εἰς τοὺς ἐπιστολικοὺς χαρακτήρας κατὰ τὸν Κουρδαλέα· ἡ πέμπτη, κατεγίνετο εἰς τοὺς ποιητάς· ἡ ἕκτη, ἐγεωμέτρει καὶ ἐφιλοσόφει, ἥτις· πολλὰκις διηρείτο εἰς δύο· Γραμματικὴν δὲν ἠθέλητε ποτὲ ἄλλην παρὰ τὴν τοῦ Αἰσάκου· Ἑλληνικὰ μαθήματα παρέδιδε τὰς γνώμας τοῦ Χρυσολοῦ, τοὺς μύθους τοῦ Αἰσώπου, τὸν Λυκιστράδην, ὅσα περιεῖχεν ἡ ἐγκυκλοπαιδεία τοῦ Πατοῦσα, πολλοὺς λόγους τοῦ Δημοσθένους, τὴν ἱστορίαν τοῦ Ἡρωδιανοῦ, τὸν Ὀμηρον καὶ τοὺς σκηναίους ποιητάς· θέματα ὑπεγόρευεν αὐτοσχεδίως δις τῆς ἐβδομάδος πρῶτον κατὰ τὰ εἶδη τῶν ῥημάτων, καὶ ἔπειτα καθ' ὅλα τὰ εἶδη, χωρὶς νὰ ἐμποδίζῃ αὐτὸν ἀπὸ τὴν παράδοσιν τῶν ἄλλων μαθημάτων ἢ διόρθωσις τῶν θεμάτων. Εἰς τὴν φιλοσοφίαν ἤρχιζε συγχρόνως τὴν εἰσαγωγὴν τῆς λογικῆς τοῦ Σουγδουρῆ καὶ τὰ στοιχεῖα τῆς Γεωμετρίας τοῦ Εὐκλείδου, μετέβαινεν εἰς τὴν λογικὴν τοῦ Εὐγενίου, καὶ εἰς τὴν Αριθμητικὴν, εἰς τὴν μετεφυσικὴν τοῦ Γενουκουσίου, καὶ εἰς τὸ κατὰ Γέσνερον μαθηματικὸν τοῦ Εὐγενίου. Παρέδιδεν ἀδιακόπως ὅλον τὸν ἐνιαυτόν. Εἰς τὰ ὑψηλότερα μαθήματα ὡμολόγει εἰλικρινῶς ὅσα δὲν ἤξευρε, καὶ ἐοφταίνεν εἰς τοὺς μαθητάς αὐτοῦ τὸ νὰ ζητήσωσιν, εἰ δὲ

νατὸν, τὴν τελειοποίησιν αὐτῶν δι' ἄλλων διδασκάλων οὕτως, ἔλεγον, ὅτι ἡ Φυσικὴ εἶναι ἀτελής, ἐπειδὴ ἔλειπον τὰ πειράματα, καθὼς καὶ ἡ γνῶσις τῆς τελειοτέρας Ἀλγέβρας, ἡ τῶν κωνικῶν τομῶν καὶ ἡ τοῦ λογισμοῦ τῆς ὡς ἀπείρου θεωρουμένης ποσότητος.

« Ὁ ὑπὲρ τῆς εὐσεβείας ζῆλος αὐτοῦ ὑπῆρξε πάντοτε ζωηρός. Ἐπιστρέφων τὸ πρῶτ' μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἀπὸ τῆς Ἑκκλησίας μετὰ τὴν ἀκρόασιν τῆς ἱερᾶς ἀκολουθίας καὶ θείας λειτουργίας ἤρχιζε τὴν παράδοσιν τῶν μαθημάτων, ὅτε δὲ ἐτελείωναν πρὸς τὸ ἐσπέραι, ἀπῆρχοντο ἀμέσως εἰς τὸν ἐσπερινόν. Ἐκῆρυττε πρὸς τοῦτοις τὸν λόγον τοῦ εὐαγγελίου εἰς τὰς δεκαεξ' ἑκκλησίας τῆς πόλεως ἐκείνης τόσον συνεχῶς ὥστε αἱ κατ' ἔτος ὁμιλίαι αὐτοῦ συνηριθμοῦντο περὶ τὰς ἑκατόν. Ἄνθρωποι συζήσαντες μετ' αὐτοῦ καὶ χαίροντες νὰ ἀκούωσι πάντοτε τοὺς γληκυτάτους λόγους αὐτοῦ, δὲν ἠδυνήθησαν νὰ παρατηρήσωσιν, ὅτι τὸν αὐτὸν λόγον ἐξεφώνησέ ποτε δις. Ποτὲ δὲν διέκοπτε τὰ ἔργα αὐτοῦ διὰ νὰ συνθέσῃ διδασχὴν. Ὁ ταχύτατος νοῦς αὐτοῦ εφεύρισκεν ἐκ τοῦ προχείρου ἐπιχειρήματα, ἡ δὲ ὑπερφύς αὐτοῦ μνήμη ἐθάσασαζεν ὅλα τὰ γραμμικὰ ρητὰ καὶ ὅλας τὰς παλαιὰς ἱστορίας. Πολλοὶ πεπαιδευμένοι διαβαίνοντες διὰ τῆς Τυρνάβου καὶ πολλοὶ Εὐρωπαῖοι ἰατροὶ ἐκμαθόντες τὴν Ἑλληνικὴν ἤκουσαν καὶ ἐθαύμασαν τὴν σειρῆνα τῶν λόγων τοῦ Πεζάρου. »

« Ὁ Πέζαρος ἐπωνομάζετο καὶ κωμὸς ἕνεκα τῆς μικρᾶς ἑαυκατίας αὐτοῦ. Ἐδειξε δὲ τοσαύτην ἀφιλοκέρδειαν, ὥστε καὶ τοὶ προκληθεῖς διδάσκαλος ὑπὸ πολλῶν Ἑλληνικῶν πόντων, ἐπὶ μεγάλαις μισθοῖς, ἐπροτίμησεν ὅμως νὰ μένῃ εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ ἐπὶ ἐτησίῳ μισθῷ διὰ κοσίων πεντήκοντα γροσίων. Νυμφευθεὶς δὲ περὶ τὸ ἔτος 1790 ἀνεδέχθη τὸ ἱερατικὸν ἀξίωμα καὶ προσχειρίσθη Οἰκονόμῳ, ὅτ' τὸ ὅποιον ὄνομα ἐγνωρίζετο ἐφεξῆς. »

« Ἡ ἀλάμιατος δραστηριότης τοῦ ἀνδρὸς τούτου ὑπῆρξε τοσούτη, ὥστε γενόμενος ἱερεὺς ὄχι μόνον κἀνὲν ἐκ τῶν τοῦ Σχολείου ἔργων αὐτοῦ δὲν ἠμέλησεν, ἀλλὰ προσέλαβε καὶ ὅλα τὰ ἔργα τῆς ἐνορίας αὐτοῦ, ἱερουργῶν, βαπτίζων, ἀγιάζων, καὶ πράττων πάντα ὅσα καὶ ἕκαστος ἱερεὺς, χωρὶς νὰ λάβῃ χρεῖαν ποτὲ βοηθοῦ. Πρὸς τοῦτοις ἐδιπλωσάσεν καὶ τὸν πρὸς τὸ κηρύττειν ζῆλον αὐτοῦ καὶ προσέθετο καὶ ἄλλο θάρρος τὴν μεγάλην ἐπιστολογραφίαν μετὰ τοῦ Πατριάρχου καὶ πολλῶν ἐνδόξων προσώπων τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῆς ἀρχιερατικῆς αὐλῆς καὶ τοῦ κοινοῦ τῆς Τυρνάβου. Ἀλλ' ὁ μέγας νοῦς καὶ ἡ δρα-

στηριότης τοῦ Πεζάρου ἀπεκαθίστων εἰς αὐτὸν εὐκολα τὰ εἰς ἄλλους ἀδύνατα, διότι ἔγραφε τὰς ἐπιστολάς ταύτας ἀμέσως εἰς τὸ καθαρὸν ἀνευ σχεδίου καὶ χωρὶς νὰ σβῇ ἢ νὰ μεταβάλῃ τι καὶ πολλάκις, ἐν ᾧ ταυτοχρόνως ἐτεχνολόγει τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ· καὶ ὁ μὲν κάλαμος ἔτρεχεν, ἡ δὲ γλῶσσα αὐτοῦ ἐδιόρθωνε τὰ πταίσματα τῶν τεχνολογούντων μαθητῶν· αἱ δὲ ἐπιστολαὶ αὗται ἦσαν, ὡς φαίνεται, τοιαῦτα ἀριστουργήματα, ὥστε οἱ Μουρούζαι καὶ λοιποὶ Φαναριῶται, οἱ μᾶλλον πεπαιδευμένοι ἐκείνης τῆς ἐποχῆς, ἔλεγον, ὅτι δὲν δύναται τις νὰ γράψῃ καλῆτερον τοῦ Πεζάρου. »

Ὁ Ἰωάννης Πέζαρος, ἡ Οἰκονόμος, ἔγραψε διάφορα ποιήματα, ἀνέκδοτα μέχρι σήμερον. Μαθηταὶ δὲ αὐτοῦ ὑπῆρξαν διάφοροι λόγιοι, ἐν οἷς καὶ ὁ Στέφανος Δούγκας καὶ ὁ Κούμας· ἀπέθανε δὲ ἐν Τυρνάβῳ ἐν ἔτει 1806.

(ἀκολουθεῖ.)

ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΤΩΝ ΚΥΚΛΑΔΩΝ.

(Συνέχεια ἐκ τῶν Ἀριθ. 9, 10, 11, 12 καὶ 14.)

Ἐπαρχία Ἄνδρου.

Ἡ ἐπαρχία αὕτη σύγκειται ἐκ τῆς ὁμωνύμου νήσου, κειμένης μετὰξὺ Τήνου καὶ Εὐβοίας, καὶ συνορευούσης πρὸς ἄρκτον μὲ τὴν Εὐβοίαν καὶ τὸ Αἰγαῖον Πέλαγος, πρὸς ἀνατολὰς μὲ τὸ Αἰγαῖον Πέλαγος, πρὸς μεσημβρίαν μὲ τὴν Ἐπαρχίαν Τήνου, καὶ πρὸς δυσμὰς μὲ τὴν ἐπαρχίαν Κέας καὶ τὴν Εὐβοίαν. Εἰς τὴν ἐπαρχίαν ταύτην συμπεριλαμβάνονται καὶ αἱ ἐρημόνησοι Γαβρόνησα.

Ἄνδρος — Ἡ ἀστρονομικὴ τῆς Ἄνδρου θέσις εἶναι κατὰ μὲν τὸ μῆκος 22, 35', κατὰ δὲ τὸ πλάτος 37, 52', ἔχει ἑκτασιν ὀκτὼ λευγῶν εἰς μῆκος καὶ δύο εἰς πλάτος, κατὰ δὲ τὸν Πλίνιον 39 μιλίων περιφέρειαν. Καίτοι μὴ ἔχουσα καλὸν λιμένα, ἔχει ὅμως κάλλιστον ναυτικόν καὶ ἕνεκα τούτου καὶ δημοτικὸν λοιμοκαθαρτήριον· ἔχει καὶ ἀφθονίαν ὑδάτων, μάλιστα ὑπάρχουσι καὶ τινες χείμαρροι.

Ἡ Ἄνδρος κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Μυρτίλου, ἀναφερομένου ὑπὸ τοῦ Πλινίου, ἐκαλεῖτο πρότερον Καῦρος, ἀκολούθως δὲ ὠνομάσθη Ἄντανδρος· κατὰ δὲ τὸν Καλλιμάχον, ἀναφερόμενον ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ Πλινίου, ὠνομάζετο Λασία, ἔλέγετο δὲ καὶ Ναναγρία, Ἰδρουσα, Ἐπαγρις καὶ Ἄνδρος, ὡς βεβαίαι ὁ αὐτὸς Πλίνιος. Τὸ δὲ τελευταῖον τοῦτο ὄνομα ἔλαβε ἀπὸ τὸν ὁμώνυμον στρατηγὸν τοῦ Ρα-